

# Delavska Pravica

## Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.— ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za izposojništvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. — Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

## V slogi je moč! Kdo gre z nami?

To je beseda naših besed ob 40-letnici, odkrita in jasna. Z njo zaključujemo podtalno debato, zakaj o našem katoličanstvu debata ni, zato se vanjo spuščali nismo in se tudi ne bomo. Kdo gre z nami? V slogi je moč.

Štirideset let znači najrelejšje moško delovanje. V to je naš sindikat prešel. Hočemo delati vse po modrosti, zrela previdnost pod vidikom večnih načel krščanstva.

Iz uvodnika »Delavske Pravice« »O čemer ni debate« ob 40-letnici kršč. soc. gibanja dne 30. maja 1934.

Iz popolnoma zanesljivega vira smo zvedeli, da je dne 15. novembra t. l. zboroval v Ljubljani ustanovni občni zbor nove krščanske delavske organizacije, »Zveze združenih delavcev«. Že naslov nove delavske organizacije je tak, da sam jasno govori, kdo so bili prav za prav botri in ustanovitelji le-te. Prav močno namreč diši po imenu nam vsem že znane organizacije, »Društvo združenih privatnih nameščencev«, društvu, ki je ob zadnjih volitvah v »Delavsko zbornico« nastopilo ločeno od »Jugoslovanske strokovne zveze«, odnosno od v njej včlanjene »Zveze privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije« in si s tem korakom pridobilo sloves, da je kot prvo kršilo enotno fronto krščanskih nameščencev in delavcev v javnem boju v času, ko je bil naš element skoro izven zakona in ko se je morala naša organizacija z naporom vseh svojih sil boriti zoper teror marksističnih predelavcev v veleobratih in zoper po politiki zdvijano liberalno delavstvo pod krinko nacionalizma. Zakulisni aranžerji tega društva so podtalno rovarili zoper listo JSZ, pošiljali nepodpisane okrožnice, v katerih so nepoučene ljudi varali zoper JSZ in njene funkcije. Znan gospod iz Ljubljane pa je na posamezne ljudi, osobito na nekatere dušne pastirje naslavljal celo podpisana pisma, polna natolecevanj, sumničenj in obrekovanj. Molčali smo in menili, da ne bo nikdar treba obelodaniti sramotnih dokumentov iz našega arhiva. Ali smo se varali — Po zaslugi teh ljudi je ob naznačenih volitvah utihnil celokupni katoliški tisk, obmolknil v veliko škodo kršč. soc. delavstva, ki je ob svojem času toliko storilo in žrtvovalo baš za ta tisk, ki ni nikdar kršilo enotnosti katoliške skupnosti in ki je bilo vsikdar predstraža v boju katoličanov za zmago najširše ljudske demokracije.

Ustanovitev »Zveze združenih delavcev« nas in zbora zaupnikov JSZ ni presenetila. Zakaj izvestni krogi v Ljubljani so jo pripravljali nad tri dolga leta. Pripravljali tudi tedaj, ko smo vodili iskrena pogajanja za združitev »belih« in »zelenih« nameščenskih vrst. Kamorkoli smo pogledali, kamorkoli so segle niti naših informatorjev, vsepovsod smo videli ene in iste ljudi, ki se jim leta 1932 ni posrečil zahrbtni puč, s katerim so hoteli preko volje organiziranega delavstva mahoma zavojevati JSZ, ker jim je bila premalo strankarsko-politična, ljudi,

ki vsa povojna leta niso zrl v kovačnico našega dejanja in nehanja ali pa, ki jim je bil ustroj sindikata predemokratičen, da bi mogli v njem uveljavljati svoja stremušva.

Člani širšega načelstva in vodstva JSZ bodo šele ob tem dejstvu do kraja razumeli, kako moder je bil ukrep načelstva JSZ, ki je svoj zaupniški kader stalno in odkrito obveščal o vsem, kar se za kulisami godi in kar se podtalno zoper enotno strokovno organizacijo krščansko-socialističnega delavstva pripravljalo. Uvidelo bo jasno, da v nas ni bilo laži. Naj bo zboru našega zaupništva na tem mestu najiskrenejša hvala in zahvala, za vse, kar so v prid delavstva storili in kar še bodo. Ne mi ne zaupniki niso šli v javnost. Če bo treba, bomo sedaj povedali delavstvu zgodovino zadnjih 11 let, zakaj častna je i za naše vodstvo i za naš zaupniški zbor in dokazovala bo, da smo molčali, do skrajnosti molčali samo napram javnosti, trdno verujoč, da bodo izvestni krogi vendarle vsaj ob 12 uri uvideli skrajno škodljivost svojega razdiralnega početja. Naš glas

napram merodajnim mestom pa je bil vsa ta leta glasen, močan, silen. Storili smo svojo dolžnost, storili jo bomo tudi v bodoče. Možje smo in možato bomo znali voditi borbo, ki nam je bila vsiljena.

Da! Prišli bodo in rekli: Naša organizacija ni naperjena zoper JSZ. Odgovorili bomo: Kdor ne zbira, raztresa.

Da! Rekli bodo: Delavstvo jo je poklicalo v življenje. Odgovorili jim bomo: Ne na deželi, ne v Ljubljani, še manj v Mariboru si želi delavstvo in nameščenstvo dveh krščanskih organizacij, marveč kriči po enotnosti. Le par trmoglavih ljudi v Ljubljani si je uteplo v glavo, da ni treba, da se dela po željah in intencijah delavstva in nameščentva, marveč tako, kot so si stvar zamislili oni, prepričani so namreč, da so kakor rojeni za vodstvo v vseh vprašanjih in za absolutno komando.

Ko končavamo ta članek, pozivamo svoje organizirano, pa tudi drugo kršč. soc. delavstvo in nameščenstvo na neizprosni boj zoper razdirače pod parolo, ki smo jo naznačili v zgoraj cit. članku ob priliki 40-letnice svojega gibanja: V slogi je moč! — Kdo je z nami?

## Tuberkuloza med delavstvom

Tuberkuloza je bolezen, ki je danes najbolj razširjena med delavstvom. Kdor danes hoče za borbo proti tuberkulozi postaviti primerne zahteve in pokazati, kakšni ukrepi bi bili vse potrebni, da se v naši državi v borbi za znižanje obolenj in smrtnih slučajev radi jetike izvedejo tisti zakoni, kot so jih storile že naprednejše države, ta danes za to niti nima dovolj podatkov. Edino podatki o obolenjih in smrti med zavarovanimi delavci nam kažejo s točnimi številkami, kako je ta bolezen razširjena med delavstvom in da je jetika med vsemi boleznimi, ki ogrožajo delavčvo zdravje, najbolj razširjena. Med zavarovanci Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, kjer je bilo l. 1931. zavarovanih okrog 500.000 delavcev, odpade od vseh smrtnih slučajev 46% na smrti zaradi tuberkuloze. Torej zahteva jetika skoraj polovico od vseh smrtnih slučajev. L. 1931. je med vsemi zavarovanci obolelo tekom leta 280.870 članov in članic. Od tega števila odpade na jetiko 25.497 obolenj.

Pri tem pa nam statistični pregledi kažejo, da so obolenja radi tuberkuloze med delavstvom vedno bolj pogosta. Od leta 1926. do 1931. so se ta obolenja zvišala za 32%. Dočim je med drugimi obolenji mnogo takih, ki trajajo le po nekaj dni, največ 3 do 10 dni, so vsa obolenja za jetiko dolgotrajna. Od vseh oskrbnih dni, to je, toliko dni, za kolikor je bila radi obolenja plačana hranarina, bolnica ali zdravilišče, in ki jih je bilo v l. 1931. nad 5.500.000 dni, odpade na oskrbne dneve za tuberkulozna obolenja 23%, ali skoro 1.300.000 oskrbnih dni.

Delavstvo dandanes ne stanuje več samo v delavskih centrih. Danes ustanavljajo tovarne sredi kmečkih okrajev, kjer je delovna sila neorganiziranih kmečkih delavcev cenejša. Z delavstvom potuje tudi tuberkuloza iz mesta na deželo med kmetško ljudstvo. Jasno je radi tega, da ugodnosti, ki jih ima zavarovano delavstvo v primeru obolenja, ko se more zdraviti v bolnici ali v zdraviliščih, ne pomenjajo mnogo pri pobijanju jetike, ko pa za ostale, ki nimajo ugodnosti socialnega zavarovanja, ni preskrbljeno skoro ničesar. Nima možnosti, da bi se

zdravil v zdravilišču, doma hira, v tesnem stanovanju, ogrožujoč obenem še zdravje svoje družine in svoje bližnje okolice. Zidanje zadostnega števila bolnic za tuberkulozne in postavitev ljudskih zdravilišč za jetične je radi tega danes nujna potreba in mora postati glasna zahteva vsakega zdravstveno-socialnega programa. Zdravljenje na tuberkulozi obolenih mora država preskrbeti za vsakega državljanca, ker je sicer vsaka borba proti jetiki brezuspešna in polovičarska. Tuberkuloza med delavstvom se širi vedno bolj, vedno bolj se bo širila tudi med ostalim prebivalstvom, ako se od načrtov ne preide takoj k dejanjem.

O poteku običnega zbora »Protituberkulozne lige«, ki se je vršil 13. t. m., pa prihodnjič.

## Rudarji pri banu dr. Natlačenu

V petek, 15. t. m. so se zastopniki JSZ zglasili na banovini. V deputaciji so bili, centr. tajnik Rozman, za strokovni odbor rudarjev Križnik Filip iz Trbovelj in Kovač Franc iz Zagorja in gospod Vodušek Vital iz Lok pri Zagorju. Deputacija je banu razložila obupno stanje rudarskega delavstva, zlasti sedaj, ko so nastale za slovenske rudnike od strani države občutne redukcije. Predložila mu je pismene predstavitve radi sanacije brat. sklad. radi obratovanja rudnikov Velenje in Crnomelj, ki sta od državnih nabav v bodoče popolnoma izločena. Dalje radi spremembe pravilnika o bednostnem fondu iz katerega po sedanjih določilih rudarji ne prejemaajo nikakih brezposelnih podpor, radi deložacij starejših rudarjev v revirju Zagorje. Gospod ban je izjavil, da je banovina prispevala 100.000 Din za sanacijo pok. zav. glavni bratovski skladnici, zaostankov iz prejšnjih banovinskih proračunov pa po vsej verjetnosti ne bo mogče izplačati. Radi porabe premoga iz Velenja in Crnomlja je obljubil intervenirati pri ministru za gozdove in rudnike, da bi se ta premog uporabljal v banovini za kurivo državnih uradov, t. j. šol in dr. Radi sedanjega skrčenja državnih nabav za železnice pa je izjavil, da je storil on in drugi vse, kar se je dalo, pa kljub temu ni bilo mogče tega vprašanja povoljno rešiti in je pač to, kar je.

## Izpod bogatinove mize

Stavka v tovarni »Šešir« je dala delavstvu dovolj prilike, da je lahko vsak na lastne oči videl, kako težka je borba za pravico. Današnji kapital ima pod svojo mizo neprimerno več psov, ki prestrežejo delavcu sleherno drobtinico, kakor jih je imel svetopisemski bogatin. Dasi ravno je v tej borbi zaenkrat zmaga krivica, vendar je delavstvo tudi zelo veliko pridobilo: spoznalo je kapital v brezsrčni neizprosnosti, spoznalo prijatelje prave in neprave, spoznalo predvsem samega sebe, koliko je take borbe v praksi zmožno.

Za naš kraj je bilo to nekaj novega, nezaslišanega, predrznega, zločinu sorodnega. Takim predsodkom nasproti so se postavili naši iskreni somišljeniki, ki so uvideli upravičenost našega nastopa. Polagoma je dobila stvar drugačno lice; javnost se je začela podrobneje zanimati za naše zahteve in se postavila na našo stran. Končno smo imeli nasproti le še peščico plitvakov, ki si stvari niso ogledali od dalje, kot čez pogrnjeno mizo.

Delavstvo se je za časa stavke s prav malimi izjemami držalo povsem mirno, toda odločno, zlasti straže, posebno nočne, so bile vzorne in točne. Oblast nam ni delala nikakih ovir pri načrtu in gradnji »stražnice«, in tudi orožniki, ki so nas enkrat obiskali, so se pohvalno izrazili in uvideli, da pri nas ne bo posla zanje. V obhodu vredni vztrajnosti in napetem pričakovanju so minili dnevi. Pogled na izumrlo tovarniško poslopje je bil mrzel, tuj in nič ni bilo slišati podjetniku tako ljubo brnenje strojev: denar, denar...

Ze takoj prve dni so se pokazala usmiljena srca; začeli so peki, sledili so jim vsi mesarji, razen enega, ki nas je »prekucel« in lenuhe delati podil; izkazali so se velikodušno trgovci in gostilničarji, ter tako podpirali tovarniško našo vztrajnost. Delovala je tudi nabiralna akcija iz požrtvovalnih članov in je zbrala v Škofji Loki, Stari Loki in okolici vsaj za najpotrebnejše, malo podpore. Delavstvo pozna in bo znalo ceniti svoje

dobrotnike in se bo skušalo tekom časa oddolžiti. Naj bo na tem mestu vsem, ki so karkoli žrtvovali za nas, izrečena najiskrenejša zahvala!

Merodajni činitelji in oblast, zastopniki delavstva in zaupniki so se neumorno trudili, da pride do pozitivne razprave in mirne rešitve spora. Razlagali in prosili so na vseh mogočih inštancah, bili z osebno deputacijo pri gospodu banu, ki je pokazal polno razumevanje za naše težnje in porabil vse možnosti za ugodno rešitev naše zadeve. Toda gospodje so ostali neizprosnosti in brezčutni.

Med stavko smo imeli več sestankov, na katerih je delavstvo vedno pokazalo svojo solidarnost. Sestanke so stalno posečali tudi naši somišljeniki in še drugi, ki jim je bilo veliko na tem, da vendar že zopet pričnemo z delom. Nekaj smo pa vendar pogrešali; nihče nas ni bodril z vztrajnostjo, temveč vsi so kot naprošeni nas rotili, naj se vrnemo na delo. Takole približno so natezali in skušali moč naše verige, v kateri je počil samo en člen, menda iz samogoltnosti, ki nam pa ni nič škodoval, ker je bil čisto na kraju, in ni veriga zaradi tega nič zgubila na svoji moči.

Na sestanku v nedeljo, dne 10. novembra je delavstvo končno predlagalo, da naj pametnejši odneha in sklenilo, da se v ponedeljek vrne na delo. Z gospodom šefom in gospodom tajnikom sreskega načelstva so se napotili zaupniki k gospodu ravnatelju in mu sporočili sklep delavstva. Drugi dan se je že pričelo z rednim delom.

Tovariši in tovarišice! Dobro ste se držali. Čast vam! Ni nas zrahljala borba, ampak še tesneje nas je povezala. Izprevideli smo jasno, da si bomo mogli le sami sebi pomagati; nihče nam ne bo v naročju skupaj nosil. Na naši strani ni bilo izgub, pač pa žrtve, katerih bo pa tem manj, čim bolj bomo skupni, solidarni, zvesti in nesebični. Z vero v končno zmago pravice naprej!

## Lep delavski shod v Tržiču

V nedeljo se je v Tržiču vršil lep delavski shod, ki ga je sklicala krajevna skupina Jugoslov. strokovne zveze v Tržiču. Kljub skrajno slabemu vremenu se je shoda udeležilo do 200 delavcev iz tržičkih tovarn. Shod sam je bil sijajna manifestacija za ideje krščanske delavske organizacije Jugoslovanske strokovne zveze.

Shod je otvoril predsednik skupine tov. Zupan in pozdravil vse navzoče tovariše, predvsem pa zastopnika kranjske strokovne skupine Pestotnika in predsednika centrale tov. Srečka Zumra. Po kratki uvodni besedi je podal tov. Zupan besedo centralnemu predsedniku Zumru.

V tričetrturnem govoru je tov. Zumer jasno in vsakomur razumljivo začrtal veliko vlogo delavstva v današnjih težkih gospodarskih in idejno zelo razrvanih časih. Od dolžnosti vsakega delavca je tov. Zumer prešel na veliko in pomembno nalogo uprav krščansko soc. delavstva. Specijalno krščansko socialistično delavstvo je po svoji svetovno-nazorni opredeljenosti dolžno, da se v strnjene vrstah naše Jugoslov. strokovne zveze dosledno, nekompromisno in polno krščanskega idealizma bori proti splošni poplavi materializma, da delavstvo reši gospodarskega propada in ga duhovno dvigne na tisto stopnjo dostojanstva, kot jo ima po svojem ustvaritelju Bogu. Z vprašanjem, ali je današnji delavec še podoba božja ali pa zgolj sredstvo za izkoriščanje gospodarsko močnejših nam je centralni predsednik dovolj jasno pokazal našo nalogo v bodočnosti. Toda kljub tem visokim ciljem, je poudaril tov. Zumer, se še največje ljudje, ki hočejo našemu gibanju natveziti nekako marksistično idejno osnovo kot babbav nepoučenim delavcem, ki naj se ogibljuje vsakega stika z njo. S to namerno preračunatostjo hočejo gotovi za zainteresirani krogi stalno zavirati zdrav pohod naše delavske strokovne organizacije, toda mitijo se. Jugoslovanska strokovna zveza in njene ideje so klic časa in tako tesno povezane z gospodarsko in duhovno potrebo vsakega delavca, da je ni danes sile, ki bi to gibanje docela zavrla. Lahko mu škodujejo, lahko ga morda za nekaj časa prekinajo, toda iz sveta izbrisali ga ne bodo. Prav tako se mitijo naši socialni demokrati, ki bi najrajši imeli tako delavstvo kakor njihove organizacije zgolj za strankarsko-politično igračkanje. Čas za to je minul in delavsko borbo bodo morali gledati že z bolj resne strani, ki pa zahteva pred-

vsem veliko mero idealizma. V delu, požrtvovalnosti, poštenosti in idealizmu je ozdravitev današnje družbe. To so poroki boljše bodočnosti našega delovnega človeka. Za svoj govor je bil predsednik Zumer nagrajen s splošnim odobravanjem.

Za tem je poročal tov. Zupan o zasedanju Delavske zbornice v Ljubljani, obširneje pa tudi o domačih krajevnih razmerah, tako v delavskih vrstah in o položaju v tržičkih podjetjih. Iz njegovega poročila se je videla vsa skrb za organizacijo in njene člane.

Kot tretji je govoril tov. Pestotnik iz Kranja in prinesel pozdrave kranjskega delavstva. V vspodbujajočih besedah je govoril obširneje o znani spomenici JSZ na vse odločilne faktorje v državi, ki je vse te jasno in točno opozorila na minimalne zahteve delavstva. Za delavske zahteve in njih izvedbo pa je predvsem potrebna močna in odločna delavska strokovna organizacija, ki kot en mož brani pravice vsega delavstva. S pozivom na navzoče, naj čuvajo svojo strokovno organizacijo in krepijo vrste naše Jugoslovanske strokovne zveze je tov. Pestotnik zaključil svoj govor.

Nad vse lepo zborovanje je zaključil tov. Zupan in priporočil vsem navzočim, naj si to, kar so slišali, globoko vtisnejo v srcu in tudi po tem delajo.

## Mladina poroča

Kranj. V sredo, 13. t. m. je imela naša krajevna skupina MZ. redni članski sestanek. Sestanka se je udeležil predsednik MZ tov. Rozman. Poročal nam je o nalogah in cilju MZ. V svojem referatu je utemeljil potrebo in obstoj naše mlade kulturne organizacije MZ. Prav nazorno je dokazal, da naša delavska mladina vrši poleg svojega dela v tovarnah važno in veliko poslanstvo, da vse one tovariše in tovarišice, ki so našega svetovnega nazora pridobiva za naše vrste. Živahna debata, ki se je razvila po referatu je dokazala, da so fantje pravilno razumeli besede tovariša predsednika. Sestanek je pokazal, da nam v Kranju raste naraščaj, ki bo v doglednem času našo mladinsko kakor strokovno organizacijo uveljavil v vseh kranjskih tovarnah.

Kranj. Krajevna skupina MZ v Kranju priredi v soboto 23. nov. ob 20. uri in nedeljo 24. nov. popoldne ob 16. uri igro »Po dvanajstih letih«. Delavci in delavke iskreno vabljene.

## Lesno delavstvo

Brezno. V eni prejšnjih števil »Delavske Pravice« smo poročali, kako je lesni podjetnik g. Potočnik v Breznem dal delavstvu zagotovilo, da ne bo branil v svojem podjetju strokovne organizacije in da ne bo nobenega delavca zaradi tega preganjal. — Tovariši: Robnik Peter, Robnik Leopold in Šarman Maks pa so že kmalu nato dobili od istega g. Potočnika nalog, s katerim so preštavljeni od dosedanjega dela pri žagi in v tovarni v hrib k »holcarjem«. Seveda tam tudi z manjšo plačo. Pripomniti moramo, da so vsi imenovani tovariši bili od delavstva izvoljeni kot glavni funkcionarji v pripravljajni odbor za ustanovitev skupine lesnega delavstva v Breznem. Premestitev je bila v vseh ozirih tako neutemeljena in krivična, da je prizadeti niso mogli sprejeti. Tov. Robnik Peter ne more delati kot drvar v gozdu, ker mu tega ne dopušča hiba na nogi, katero si je svoječasno zlomil. Tej redukciji in sistematični premestitvi pa so sedaj sledili še drugi. Podjetnik gosp. Potočnik je kmalu za tem isto storil še z drugimi, in to samo z organiziranimi delavci. Kdor hoče za manjšo plačo iti delat k holcarjem, če ne pa odpust. — Mi vemo tudi za vse tozadevne izgovore g. Potočnika, s katerimi se bo izgovarjal, češ, ni bilo več zanje dela ali da je bila nujna potreba delovnih moči v gozdu ali da niso bili vsi ti zadosti vestni pri svojem delu itd. Vsega bodo krivi delavci sami, ničesar pa kdo drugi, najmanj pa vsi tisti, ki so tu izvedli nad organiziranim delavstvom svoje dobro preračunano maščevanje, ker to delavstvo ni hotelo kloniti raznim intrigam in grožnjam, ki so se širile proti organizaciji v tem podjetju. Zakaj odpust in redukcija s premestitvijo ravno sedaj, ko so se organizirali, zakaj se je to zgodilo samo z organiziranimi? Zakaj se na njihovo mesto najemajo drugi in se tudi tem prepoveduje to, kar je njihova zakonita pravica. Zato, ker je častno dana beseda g. Potočnika bila enostavno snedena. Zato je to, kar se dogaja sedaj s temi delavci, preganjanje in reakcija proti obstoju delavske strokovne organizacije v tem lesnem podjetju. Nobeni izgovori ter izbegavanja tu ne drže. Jugoslov. strokovna zveza bo pri merodajnih oblastih storila ovadne in vse ukrepe za zaščito zakonitih pravic delavstva v tem podjetju, ki bo prisiljeno moralo vendar enkrat priznati delavsko strokovno organizacijo. Vsem po krivici in po nedolžnem prizadetim delavcem, kakor njihovim družinam, pa kličemo: Vztrajajte! Ne popustite in organizirajte kar naprej vsakega delavca v brezniski okolici. Ker je tu pravica na vaši strani, bo tudi zmaga. Bodo pa takrat za vas lepši dnevi, kolikor so sedaj prečni. Boriti se je treba!

Preserje pri Kamniku. Dne 12. novembra je imelo lesno delavstvo v Preserjah sestanek, ki so se ga skoraj polnoštevilno udeležili vsi člani tukajšnje skupine. Na sestanku je poročal zastopnik JSZ tov. Lombardo, in sicer o rezultatu razgovora z dne 3. novembra, ki se je vršil med podjetjem Stare na eni in med delavstvom na drugi strani. Po 5 urnem razgovoru se je dosegel tale sporazum: Plača se zviša za 20 par na uro, in sicer osmim tistim, ki so imeli dosedaj Din 1,30 na uro; gateristom, ženskam in cirkularistom za 5 par na uro. Določbe §§ 219., 220. in 221. o. z. se bodo izvajale. — Seveda nekaterim ljudem ne gre v glavo, da nismo dosegli več, toda tovariši, držimo se starega pregovora: Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača. — Sploh je opaziti zadnje čase pri nas precej živahno razgibanost in delavnost. Tako bomo v sredo ustanovili podporni fond, v nedeljo, dne 24. novembra bo pa ustanovni občni zbor »Mladinske zveze«, po možnosti bo tudi filmsko predavanje, na kar že danes opozarjamo vse člane naše skupine. Zeleti bi bilo, da se ga polnoštevilno udeležijo vsi delavci in drugi.

Duplica. Nekaterim delavcem v tovarni Remec, ki so pred kratkim slekli modro in oblekli rdečo suknjo, ne gre v glavo dejstvo, da so v tej tovarni ostali v taki manjšini, da sploh ne pomenijo ničesar. Ti ljudje se ne zavedajo, da tako preoblačenje ne spreminja značaja. Suknja je lahko take ali drugačne barve, značaj pa ostane, kakršen je. Še ne davno, so oznanjali ti ljudje narodno strokovno zvezo za edino pravo delavsko organizacijo. Preko noči pa so vse te svoje trditve vrgli v Bistrico. Ko so videli, da delavstvo beži od njih in se priključuje v JSZ, so poklicali rdečo in to ne zato, da bi imeli resni namen kaj koristnega storiti za delavstvo, marveč zgolj iz nagajivosti, da razdirajo enotnost delavstva in da zakrijejo blamažo svoje žalostne preteklosti v modri suknji. Mi prav privoščimo take značaje marksistom, ker jih sami ne pogrešamo. To menda tudi te ljudi boli, še posebej, ko vidijo, da se položaj delavstva v to-

varni izboljšava, odkar nastopa v podjetju JSZ sama. Nismo pa pričakovali, da bodo celo vodilni marksisti zaradi teh par preoblečencev na sestankih napadali JSZ in njene funkcionarje, češ, da niso sposobni zastopati interese delavstva. Morda bo dana prilika, da se dotični sam prepriča o sposobnosti naših funkcionarjev. Žal nam bo le, če ga bo tedaj postalo sram svojih morda nepremišljenih besedi, ki jih sedaj servira tem preoblečencem na sestankih. Mi smo stali vedno na stališču, naj delavstvo svobodno odloča, v katero organizacijo hoče vstopiti. Še nikoli se nismo posluževali laži in demagogije, da bi delavstvo pridobili za JSZ. Delavstvo je danes že toliko zavedno, da zna presojati s svojimi možgani in gre tja, kjer vidi delo, ne pa samo besede. Tudi nismo nikdar napadali nobene nasprotno strokovne organizacije kot take, pač pa smo in bomo tudi v bodoče bičali vsakogar, ki zavestno ali podzavestno dela proti interesom delavstva, pa najsi pripada katerikoli organizaciji. Tu ne gre za eno ali drugo organizacijo, ampak gre za to, kaj se bo koristnega naredilo za delavstvo. Tako hoče pametno in pošteno delavstvo, zato je šlo v organizacijo, v kateri vidi take pogoje. Nobeno besedičenje in nobene laži z nasprotni strani ga od tega ne bodo odvrgle. Tistega, ki je dne 10. novembra v Kamniku na sestanku delavstva tovarne Titan (soc. strok. org.) zabavljajl čez delo JSZ v tovarni Remec, pa vabimo, naj se udeleži našega prihodnjega sestanka, kjer bo imel priliko povedati, kar je govoril na navedenem sestanku.

### Tekstilno delavstvo

Otiški vrh. Preteklo nedeljo se je tu vršil sestanek delavstva, zaposlenega v tekstilni tovarni Ornič & Mitrovič. Obravnaval se je celotni položaj delavstva po sklenitvi kolektivne pogodbe. Sestanka se je udeležil tajnik ekspoziture JSZ iz Maribora. Ugotovile so se razne nerednosti o neizpolnitvi delavskih pravic, zajamčenih v kolektivni pogodbi. Ne plačajo se štihi, postane delavec nekaj dni bolan, ali da ima težke slučaje v družini, zaradi katerih ne more na šiht. Polno je bilo pritožb zaradi nevljudnega obnašanja nad delavstvom od strani nadrejenega mojstra Šoteška. Sklenilo se je poslati podjetju spomenico, da se vse te krivice popravijo. Vsi delavci in delavke, pristopite v svojo strokovno organizacijo, ki bo svoje delo na vse smeri poživila! Borila se bo tudi proti vsem tistim, ki bi radi v tovarni vpeljali 10 urno delo.

Jarše. Napovedani članski sestanek za nedeljo, dne 17. novembra se je kljub slabemu vremenu vršil ob navzočnosti precejšnjega števila delavstva tovarne Indoplat. Pogrešali smo kljub temu precejšnje število tovarišev in tovarišic, ki so se baje ustrašili par kapljic dežja, ne strašijo se pa za bavljanje čez organizacijo in zaupnike. Če mislijo, da jim bo kdo prinesel kolektivno pogodbo domov za peč, se zelo motijo. Če gre zadeva zaradi pogodbe bolj počasi, ni krivda na organizaciji, kakor se šušlja v tovarni, pa tudi zunaj tovarne so se oglasili gotovi ekstremi, ki skušajo po vzoru na Količevem delati razdor med delavstvom in sejati nezaupanje do centralne organizacije, odnosno njenih funkcionarjev. Taki črnogledi bi morali priti na sestanek, da bi tu zvedeli, zakaj gre stvar počasi naprej. Nekje iz zaplota je lahko uganjati demagogijo in hujšakstvo, zlasti onim, ki pri stvari ne nosijo prav nikake odgovornosti. Osebi, ki je nekje izjavila, da bodo posvetili v tovarno Indoplat, svetujemo, naj najprej posveti v svoje močgane, da vidi, če znajo pravilno in trezno misliti. V tovarni Indoplat pa bo JSZ brez takih ljudi uredila delovno in plačilno razmerje ob svojem času in na način, ki bo za delavstvo najboljši. Zato nam daje garancijo velika večina treznih mislečega delavstva v tovarni, ki se ne da begati od nikogar in popolnoma zaupa v lastno organizacijo. Uspehi pa ne zavisojo od organizacije kot take, pač pa od delavstva samega. Če bo delavstvo ohranilo složnost in vero v lastno moč, bodo tudi uspehi zagotovljeni. Centralni tajnik Lombardo je na sestanku nazorno pokazal sredstva in pota, ki jih mora delavstvo podvzeti, da si zavaruje svoje lastne interese. Kdor misli, da je prvo in najuspešnejše sredstvo za doseg delavskih zahtev, stavka, ta naj si ogleda rezultate številnih stavk v zadnjem času, potem bo dobil drugačno mnenje o takih sredstvih. Stavka je skrajno sredstvo v rokah delavstva in je šele na mestu tedaj, kadar odpovedo vsa druga sredstva, ki jih ima delavstvo na razpolago v borbi za svoje upravičene zahteve. Delavstvo v tovarni Indoplat bo skušalo potem svoje organizacije brez težjih posledic doseči svoje zahteve. Pripravljeno pa je, da se v nasprotnem slučaju posluži vseh razpoložljivih sredstev, da svoje upravičene za-

## Ljubljanskim tovarišem in tovarišicam!

**V nedeljo 24. novembra ob 20 vsi na I. delavski kulturni večer, ki bo v dvorani Delavske zbornice in posvečen spominu 70 letnice našega voditelja pok. dr. Jan. E. Kreka**

## Čevljarstvo delavstvo s strahom zre v bodočnost

Čevljarstvo je pri nas v Trziču že od nekdaj doma. Obratovale so tovarne in večje obratovalnice, poleg tega pa je imela skoro vsaka hiša čevljarskega mojstra z večjim številom pomočnikov in vajencev. Lahko trdimo, da je poleg predilnice in tkalnice, bilo čevljarstvo, naj si bo kot obrt ali industrija, glavni življenski dohodek Trziča in okolice. Kaj pa danes? Čevljarstvo vedno bolj propada. Število čevljarskih obrtnikov se manjša, delavnice in obratovalnice se krčijo in zapirajo — od večjih podjetij je ostala le »Peko«. Zakaj to? Ker ni dela — tega pa ni — ker je prehuda konkurenca, posebno znana »inozemska« konkurenca. Čevljarski mojstri in pomočniki zapuščajo drug za drugim že od mladosti priučeno delo in iščejo zaposlitve kjersibodi — pri zidarjih, težakih, gozdarjih, na cesti itd. — zadovoljni so, če sploh delo in zaslužek — dasiravno skromen — morejo dobiti. Preostali se pa s silnimi napori še drže pokonci. — Ne bomo se spuščali v probleme obrtnikov, ker je to zadeva njihovih združenj. Zdi se nam pa potrebno, da tudi ti povdarimo, radi jasnejše slike naših razmer.

Pogledati hočemo drugi oddelek tržiškega čevljarstva t. j. industrije. Kot že omenjeno obratuje danes kot večja trdnjava v Trziču samo »Peko«, ter ima zaposlenih ca 270 delavcev in delavk. Poleg tega imamo še drugo manjše podjetje I. Razboršek in par večjih obratovalnic, v katerih pa so delavne razmere tudi skrajno slabe, ter hočemo o njih spregovoriti ob drugi priliki.

Torej tovarna »Peko« in tam zaposleni delavci. Vsako leto smo morali v gotovem času biti pripravljeni na zmanjšanje delovnega časa, ter se je tedensko po en dan manj delalo, včasih tudi skupno ves teden. Letos pa se že od avgusta meseca t. j. četrti mesec dela samo »štiri dni tedensko«. Ze en dan se je s posledicami poznal pri delavstvu, radi razmeroma nizkih plač, posebno onim z veččlanskimi družinami, ki so se v normalnem obratovanju, oziroma zaslužku komaj shajali. Kako naj pa žive danes? Najboljše plačani delavec zasluži sedaj, ko se dela 4 dni tedensko t. j. ca 130 ur mesečno ca Din 780.—. Se enkrat povdarjamo, da je to najvišja plača, katero dobi samo par procentov od vseh delavcev. Ako je delavec sam, se že prehrani in z zaslužkom izhaja. Kaj pa delavec — družinski oče s tri- ali veččlansko družino. In teh je več kakor polovica zaposlenih v podjetju. Ako se še od tega odbije bolniška blagajna in davek, ter plača za stanovanje Din 150 do 200 (imamo namreč — mestno-visoke najemnine), ostane mu ca 500 dinarjev za prehrano, kurjavo in drugo najpotrebnejše za vso družino. Na obleko niti misliti ne more. Pa to je primer najvišje plačanih. Kako pa naj živi družina delavca, ako zasluži samo 550, 460, 350 (plače gl. kol. pog.) in še manj. Še za njega samega to ne zadostuje, kaj pa žena, otroci...? Da vam bodo razmere pri nas še bolj jasne, naj omenimo in povdarimo, da so življenske in druge potrebe ščine pri nas v Trziču najdražje v celi naši banovini. Dasiravno je Trzič najdražji delavski kraj pogledmo tabelo, ki kaže v splošnem koliko potrebuje družina mesečno za hrano, stanovanje itd. vidimo, da še daleč ne pridejo plače naših družinskih očetov vsaj do tiste višine, ki jo izkazuje tam samo kolikor se nujno porabi za prehrano. Kje naj to izravnamo? Iz teh golih števil, posebno pa še iz lastnega življenja vidimo, kako vedno hitreje

drvim v prepad bede, siromaštva, lakote z eno besedo — za človeka nevredno življenje.

Kaj naj ukrenemo? Odgovorili boste: pritisnite na podjetje, naj poviša plače, naj se več dela itd. Lahek odgovor — a žal tu ni izvedljiv. Saj imamo kolektivno pogodbo. Vsem je še v spominu, da smo jo težko upostavili. Imamo v nji 48 urni delovni teden in drugo, — kako naj se sklicujemo na to, če podjetje nima naročil, ne rezervnega kapitala, pa še če bi tega imelo, svoje pasivnosti ne bi hotelo povečati. Kakor smo že preje omenili, ni dela radi omenjene inozemske trdnice in njene konkurence. Največ radi tega. Dela, govori in piše se mnogo proti njej. Vse je zaman. Zato je nujno potrebno, da vsi merodajni krogi prouče to vprašanje in ukrenejo vse potrebno, kar se še da, v izboljšanje naše domače industrije, da ne pride še do večje katastrofe — ker bi s tem šli vsi delavci na cesto. Še na drugo stvar apeliramo. Delavci — tovariši in tovarišice — prosim vas, tudi vi nam po svoji moči pomagajte. Kaj hočemo od vas? Kupujte domače izdelke. Rekli boste — cena je visoka... drži, samo koliko ti bo ta, a koliko ti bo oni izdelek odvrnil, se boš pa potem prepričal. Vemo, težko vam je dati nekaj več — a vedite, da imate od tega le vi sami koristi, ter s tem podprete tudi svoje tovariše. Zalostno je to, da moramo delavci sami agitirati za domače čevljarske izdelke... mogoče se bo še kdo nad tem spotikal. Res ni to naloga naše organizacije. Pa radi družinskih očetov, ki kakor ste videli niti zadostne hrane ne morejo dati svoji družini, kaj šele druge prepotrebne stvari, moramo to prednesti pred svojo tovariško javnost. Ako bomo na ta način drug drugemu pomagali, bomo to rano katero so zadali sebičneži... na pravem koncu zdravili in ozdravili. To bi bil največji odpor in tudi uspešen.

Tudi na podjetje smo apelirali, ter dosegli to, da se bo v tednu, ko se odračunava bolniška blagajna in davek, delalo en dan več. Upamo, da bo podjetje tudi kaj žrtvovalo v korist svojih delavcev, da bodo saj kaj več delali, prej ko mogoče. To imamo obljubljeno. Tudi ko se razmere v vodstvu podjetja uredi, mislimo, da se bo kaj izboljšalo.

Ne vemo, kaj bo v času, ko je bilo vsako leto najslabše. Delavci zremo temu času s strahom nasproti in se že v naprej bojimo, kaj bo z našimi družinami.

S. N.

Pripominjamo, da je bil gornji dopis poslan že za prejšnjo številko »Pravice« pa je radi pomanjkanja prostora moral izostati. — Uredništvo.

Varovanje pravic, pridobljenih iz rudarskega zavarovanja v inozemstvu. Rudarje, ki so se zadnje čase vrnili iz Nizozemske, Belgije, Francije in Nemčije opozarjamo, da si varujejo pravice, pridobljene iz pokojninskega zavarovanja v teh državah, s plačilom priznane ali pa prostovoljnih prispevkov, kakor je to pač predpisano v posameznih državah. Zaradi tega naj prizadeti zaprosijo rudarsko zavarovalnico, pri kateri so bili nazadnje vključeni, za pojasnilo, koliko in do kdaj morajo plačati na teh pristojbinah. Pri plačilih bo posredovala Glavna bratavska skladnica v Ljubljani, ki ji bo pa v to svrhu predložiti odlok zavarovalnice, s katerim je bilo plačilo priznane itd. dovoljeno. — Iz pisarne Glavne bratavske skladnice.

Jesenice. Vse članstvo skupine obveščamo, da se bo v nedeljo, 24. t. m. ob pol 10 dopoldne vršil v Krekovem domu važen članski sestanek. V skladu z dnevnega reda, prosimo vse tovariše in tovarišice, da se sestanka zanesljivo udeležijo.

Trzič. Vsa katoliška društva prirede v nedeljo, 24. nov. v domu »Na skali« proslavo 70-letnice rojstva pok. dr. J. E. Kreka Delavci in delavke! Naša dolžnost je, da se te proslave vsi do zadnjega udeležimo. — Odbor.

hteve uveljavi. Tisti, ki ne nosijo pri tem nikake odgovornosti, pa naj dajo roke proč od tega gibanja, sicer jih bomo javno ožigosali. Naj živi enotnost in solidarnost delavstva.

Kranj. V nedeljo, 24. nov. se bo vršil članski sestanek naše strokovne skupine v Ljudskem domu ob 9 dopoldne. Vse člane vabimo, da se sestanka zanesljivo udeležijo.

## Nameščenci

### Gibanje med rudarskimi nameščenci

Med nameščenci pri rudarskih podjetjih je opaziti novo gibanje. Osnovale se je namreč nova organizacija pod imenom »Zveza rudarskih, topilniških in ostalih tehničnih nameščenecv Jugoslavije«. — Ustanovni občni zbor imenovane organizacije se je vršil v Hrastniku dne 22. septembra 1935. V dnevnem časopisju smo čitali tudi poročilo, da je organizacija poslala v Ljubljano posebno deputacijo, ki je intervenirala po raznih uradih za interese rudarskih, plavžarskih in tehničnih nameščenecv. Nastop novega društva je vzbudil precejšnjo nervozo pri društvu, ki je obstajalo že sedaj in se imenuje »Društvo rudniških nameščenecv s sedežem v Trbovljah« in je včlanjeno v »Zvezi društev privatnih nameščenecv v Ljubljani«. To dokazuje brošura z naslovom »Historijat društva rudniških nameščenecv v Trbovljah«, v kateri se popisuje razvoj društva in njegovo delo, obenem pa napada novo društvo. Njena izvajanja pa bodo dosegla bržčas nasprotni učinek, kakor je nameravan. — Kakor moramo na eni strani obžalovati, da nastaja v vrstah nameščenecv razdor, vendar pa se bodo na drugi strani razčistili nekateri nejasni pojmi in pripomogli, da predramijo k zavesti one nameščenecv, ki še niso nikjer organizirani. Nameščenec, ki ni nikjer organiziran, pomaga kapitalistom, da nas še bolj izkoriščajo in tako izgubljamo še one pravice, ki so nam jih priborili naši predniki z velikimi žrtvami. — Krščanski nameščenec pristopi v krog nameščenecv, ki so organizirani pri društvu »Strokovna zveza privatnih in trgovskih nameščenecv Jugoslavije v Ljubljani.«

### Iz seje nameščenskega odseka delavske zbornice

Dne 8. t. m. je bila seja nameščenskega odseka DZ, na kateri so bili prisotni vsi nameščenski delegati. Predsednik Zemljič je podal svoje poročilo, iz katerega so bile razvidne vse izvršene akcije v poslednjem času. Omenjal je delovanje odseka glede uredbe o odpiranju in zapiranju trgovin, glede nameravanega poslabšanja obrtnega zakona, o naredbi glede klasifikacije zasebnih nameščenecv itd. Daljše poročilo je podal tudi o nameščenskem zborovanju v Belgradu, katerega se je udeležil tudi naš delegat. Prečitala se je sprejeta resolucija in sprejet je bil sklep, da se ta resolucija doloži vsem nameščenskim organizacijam v pretres, ki naj nato vsaka poda pismen odgovor, da se na ta način ugotovi mišljenje posameznih organizacij. Pri slučajnostih je tov. Zemljič omenjal, da je uradništvo PZ prejelo prepoved, da ne sme sodelovati v nameščenskih organizacijah. Odsek je mnenja, da ta prepoved ni v skladu z osebno svobodo in svobodo združevanja.

### Rudarji

Zagorje. Naša dolina je doživela v letošnjem letu mnogo nesreč, med njimi tudi smrtnih. Tako je med te nesreče padel kot žrtev dela v preteklem tednu mlad, šele 28 let star rudar Tone Groznik. Po daljši brezposelnosti se mu je posrečilo dobiti v Motniškem rudniku delo — in tam tudi smrt. V ponedeljek zvečer, 11. novembra se je odpravil na delo nič hudega sluteč. Delal je na nočni izmeni. Kako se je zgodila nesreča in kdaj, ni točno ugotovljeno. Našli so ga že mrtvega. V torek zjutraj se je naglo raznesla vest o smrtni nesreči pokojnega. Pokojni je bil zlasti med delavstvom zelo priljubljen. Bil je skromen, nesebičen, odločen ter neizprosno bорец za delavske pravice. Kljub vsem krivicam, ki jih je sam občutil kot borbene delavce, ni bil nikdar malodušen, ampak vder in vesel. — Odšel je za svojim očetom, ki je prav tako tragično končal svoje življenje pred desetimi leti. Trnjava je pot našega delavca-rudarja. Vsako uro, da celo vsako minuto visi nje-

govo življenje na niti v vednem strahu in trpljenju, kaj bo v prihodnjem trenutku. Ali se je potem čuditi, da iz vsega tega sledi klic, ki vpije po maščevanju! Za skromno plačo, celih 25 Din, pustiti mlado življenje globoko v rovu, baš radi sistema, ki je krivičen! Nikoli ni namreč dovolj storjenega. Delavstvo ni dovolj odporno, zakoni se pa enostavno brskirajo. Obvlada namreč tisti, ki ima denar, ti pa molči in garaj! — Toda delavstvo še zna ceniti nesebično in pošteno delo za skupnost, katero je pokojni vedno in povsod poudarjal. Zato ga je delavstvo ob njegovi zadnji poti spremlilo v tako častnem številu kot malokaterega. Pribiteli so tovariši tudi z drugih krajev. Dva pevka zbora sta mu odpela vsak po tri žalostinke. Spreved se je pomikal ob ubranih zvokih rudniške godbe. Ob odprtem grobu se je več govornikov poslovilo od pokojnega Toneta s prav gniljivimi govori. Tone, boril si se za pravico in poštenje, borbe nisi dokončal, ker življenje je večna borba!

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev JSZ sklicuje za nedeljo, dne 24. t. m. javen rudarski shod v prostorih Društvenega doma ob 9 dopoldne. Na shodu se bo pojasnilo stanje brat. skladišnice in potrebno radi sanacije, kakor tudi postopek po obrtnem zakonu s strani TPD. Poročal bo tajnik Rozman iz Ljubljane. Pozivamo rudarje, da se shoda polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

### Čevljarji

Ziri nad Škofjo Loko.

Ustanovitev Strokovne skupine čevljarjev, katera se je ustanovila med žirovskimi krščansko mislečimi čevljarji v okrilju Jugoslovanske strokovne zveze, se je spomnil tudi g. dopisnik glasila plavih in v zadnji številki »Dela« piše, kako slaba je bila udeležba na našem prvem sestanku.

Dalje piše, da ni potreba dveh delavskih organizacij. Dovolj tov. urednik malo prostora, da odgovorim. Mi smo z udeležbo na našem prvem sestanku popolnoma zadovoljni, še bolj pa sedaj, ko se še vedno oglašajo novi člani. Glede na trditve, da naše organizacije ni potreba, odgovarjamo, da je g. delegat NSZ. ponovno govoril na sestankih njihove organizacije, da naj ustanovimo svojo organizacijo, če k »plavim« ne moremo. Čemu sedaj ta trditve?

Da smo se odločili za organizacijo JSZ. je bil naš dobro premišljen korak in pri tem ostanemo. Število pristopivših članov nam je zadosten dokaz o potrebi naše organizacije.

Še nekaj, da bo odgovor popoln. V isti številki navedenega lista je vest, da se je vršil izlet kovinarjev z Jesenic v Ziri, katerega se je udeležilo 40 oseb in so šli pogledat tudi na drž. mejo. Število je pa preveliko, pravilno pa je, če so vštete v to tudi vse tipke harmonike, katero so imeli s seboj.

### Celjsko okrožje

Celje. Preteklo nedeljo je imela Poselska zveza prireditev v Ljudski posojilnici. Pevski zbor Poselske zveze je zapel nekaj lepih pesmi, članice Poselske zveze in člani JSZ pa so igrali Krekovo igro »Tri sestre«. S tem so zopet pokazali veliko ljubezen do svojih organizacij in pravilno pojmovanje glede prosvetne vzgoje, ki ne leži samo v nekaterih, temveč jo je treba graditi. Da so vzele ravno Krekovo igro, je to bilo že zaradi našega velikega borce in za njegovo 70-letnico. Obenem smo pa tudi videli, da je Krek znal na lep način pokazati razne človeške hibe, pa tudi, kako se te zdravijo. Vsi sodelujoči, ki po delapolnem dnevu gredo še k vaju, da tako na zunaj dokažejo delo v svoji organizaciji, razumejo to svoje delo v svoji organizaciji. — V nedeljo, dne 24. nov. je zadnja nedelja. Ne pozabite na sestanek ob pol 9 zjutraj v Delavski zbornici. Gradiva se je nabralo precej. Zato vsi in točno!

Čitaj in širi »Del. Pravico«!

## Kongres nemških krščanskih socialistov v Češkoslovaški

V Richenbergu na Češkem so imele krščanske strokovne organizacije čeških Nemcev svoj kongres. Kongres se je vršil več dni, glavna prireditelja pa se je vršila v nedeljo 17. t. m. Glavni govornik na kongresu pa je bil dr. Hilgemeiner, rektor nem. univerze v Pragi.

Ob tej priliki so izdali knjigo, ki obsega 225 strani. Poleg zanimivih člankov tako o krizi svetovnega gospodarstva, demokraciji in svetovne politike, vsebuje knjiga obširen pregled strokovnega dela in socialne politike na Češkoslovaškem. Take literature nam v splošnem zelo manjka, kajti iz takih knjig je mogoče črpati potrebno znanje za delo v strokovnih organizacijah. To je nujno potrebno tako članom, še bolj pa tistim inteligentom, ki se hočejo udeležiti v delavskem gibanju.

V letu 1934 je zveza imela 22.044 moških članov in 16.144 ženskih članov. Organizirane ima: tekstilne in tobačne delavce, rudarje, lesno delavstvo, kovinarje, kmetijske delavce, kamnolomce, steklarje, oblačilne delavce itd. Vseh organiziranih strok je 25.

Naša želja je, da bi njihovo delo rodilo kar več dobrih sadov.

### Viničarji

Limbuš. Tu sta se vršili dve viničarski komisiji: v prvi je tožil viničar Štebih Leopold svojo vinogradnico za 1050 Din nagrade za tri leta nazaj. Komisija je njegovi zahtevi ugodila in razsodila, da se mu mora ta znesek v celoti izplačati. — V drugi je tožil viničar tov. Verdnik Anton vinogradnika Muleja zaradi prepozne službene odpovedi. Viničarju je najprej odpovedal službo pravočasno, pozneje pa se mu je zdelo škoda časa, da bi viničar hodil okrog in iskal službo, pa sta se sporazumela za naprej. Zdaj ob času selitve je vinogradnik tak sporazum zanikal in zahteval, da se viničar izseli. Na tihem si je tudi najel že drugega viničarja. Komisija je razsodila, da je tako postopanje z viničarjem nedopustno in protizakonito, da ima tov. Verdnik pravico ostati v dosežni službi pod vsemi nespremenljivimi pogoji kot so mu bili dosedaj. Stranki sta se nato sporazumeli v toliko, ako viničar najde sebi primerno službo, prostovoljno gre, ne sme pa mu delati nobene sile in nobene kršitve dela in zaslužka. Na obeh komisijah je viničarje zastopal tajnik JSZ tov. Rozman Peter iz Maribora.

### Zahvala

Podpisana se najiskrenejše zahvaljujem vsem, ki so mi ob smrti mojega nepozabnega moža in očeta priskočili na pomoč, bodisi s tolažilnimi besedami, lepimi vzgledi in dobrodelnimi dejanji. Zahvaljujem se tudi vsem, ki so ga v tako obilnem številu spremlili na zadnji poti, kakor tudi pevcem in godbi za žalostinke. Posebno se zahvaljujem delavstvu predilnice in tkalnice za prostovoljno nabrano podporo in za sv. maše, katere so plačali za umrlega.

Vsem skupaj Bog povrni.

Koprivnik Katarina, Tržič.

### Krekova knjižnica

»Lepa knjiga je naša kulturna poslanka. Odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce v ljubezni in spoštovanju in pravem umevanju, potem bo tudi neimoviti dobil denar za lepo knjigo, ko ga ne bo razsulo za sto in sto drugih manjvrednih stvari. Lepa knjiga je pristna prijateljica našega srca in naša spremljevalka na poti v borbo življenja«, tako piše nekje pisatelj Finžgar.

Zavedajte se tega in vpišite se med naročnike »Krekove knjižnice«. Tri lepe knjige dobite proti mesečni naročnini za vezane Din 6,50, broširane Din 4.

## Vsak zaveden delavec

naj bo član in odjemalec I. delav. konzumnega društva v Ljubljani  
ki praznuje letos 40 LETNICO svojegega obstoja in ima v Sloveniji 36 prodajalen.

Dobiček, ki ga daš zadruzi, ostane tvoja in vseh članov skupna last, ki služi v oporo konzumenta v borbi za nizke cene vsakdanjih potrebščin.